

Estetska vzgoja v vrtcu

Likovno ustvarjanje, glasba in ples

Otroku razvijamo osnove estetskega okusa, oblikujemo sposobnost doživljanja epige in vplivamo na razlikovanje lepega od nelepega. Ta osnovni smoter estetske vzgoje ureničuje na področju likovne, glasbene in gibalne-ritmične vzgoje.

Otroci so zelo spontani in ustvarjalni. To njihovo nagnjenje moramo ohranjevati in vzpodbujati čim dalj. Otroci riše, si izmišljajo melodije, izrazno piše — ustvarja. Od rasli to lepoto v njegovem življenju velikokrat prezremo, je ne vidimo in ne spoštujemo. Prizadevamo otroka in njegova težnja po ustvarjalnosti izgubljajo svojo spontanost in moč.

Otrok likovno ustvarja. Vsak otrok likovni izraz, pa naj bo risarski, slikarski ali izraz oblikovanja, je odraz njegovega doživljanja. Globlje ko otrok doživlja, boljše bo njegov izraz, bolj doživeto in izoblikovano bo njegovo ustvarjanje.

Otroci ustvarjajo iz različnih materialov, v vrtcu pa največkrat kar iz odpadnega materiala: starih skatel, revalnega papirja, naravnih pločv in podobnega materiala. Otroci izdelujejo kolektivne ali posamične izdelke. V vrtcu se seznanijo z vsemi os-

novnimi slikarskimi tehnikami in tehnikami oblikovanja. Izdelujejo irganke, rezanke, slikajo z zidnimi barvami, z akvareli, tempera, voščenimi barvami in barvnimi svinčniki. Izdelujejo praskanke, tiskanke, batik tehnike, polaganke iz semena, vzgojiteljice jim nudijo še mnoge druge materiale, ki jih lahko vidimo v vrtcu in jih vzgojiteljice razstavijo. Ob likovni dejavnosti si otrok sprošča domašij. Njegovi prvi izrazi v prostoru so čačke, kaneje nariše človeka kot glavonožca, ki kmalu preide v fazo atributa, preden pa stopi otrok v solo, nariše človeka z vsemi podrobnostmi. Mlajši otrok pri ustvarjanju rad poseže po velikih kosih papirja in materialih, ki puščajo široke in dobro vidne sledi; večji otroci bolj ljubijo grafične tehnike.

Beethoven je rekel, da glasba človeka oblikuje, osrečuje in plemeniti, razvije ljubezen ne samo do lepega, temveč tudi do skupnosti. Otroci ob pesmi doživljajo radost, veselje, navdušenje. Pesem otroku lahko približa estetsko vrednost — lepo. Otrokom že v predšolski dobi poglabljamo in oblikujemo nagnjenje do glasbe. Vzpodbujamo glasbeno ustvarjalnost, ko si otrok

izmišlja melodijo, ko igra na ritmični ali melodični instrument, ko si sam ustvari improvizirano glasbilo. Z glasbo vplivamo na oblikovanje otrokovega značaja in pospešujemo njegov umski razvoj. Z izvajanjem ustreznih ljudskih pesmi in z izdelovanjem nekaterih ljudskih instrumentov vplivamo na ohranitev ljudskega izročila. Otroka oblikujemo s petjem pesmi, s poslušanjem glasbe, s igranjem na male instrumente in z izvajanjem glasbenih didaktičnih iger. Mali instrumenti so raznovrstni in taki, da zmore otrok brez načrtnega učenja igrati nanje. Zvočni nizi: kolutki za obličje nanizani na obroček, zamaški nanizani na obroček, nanizane orehove lupine, naprstniki, školjke, zobje morskega jezika, ipd. Bobni: škatle od praška s tolkalcem, tamburini, brenkalca: vžigalična škatlička z vzporedno zataknjeno tanko elastiko podprto z dvema vžigalicama ali zlepljena jogurtova lončka, med katerima je napet laks, ki z napenjanjem in popuščenjem ustvarja različne visoke zvoke, žvrgle, žebli obošeni na palčko s treslji proizvajajo čudovite zvoke. Ropotulje: zlepljena jogurtova lončka, v katerem je nekaj riža in sta okrašena s pi-

kami ali podobnim, s peskom napolnjene žogice za namizni tenis, kastonjete iz polovic orehovih lupin in vrvice iz rafije, ki jih natakemo na prste in ritmično udarjamo eno ob drugo. Če v dlaneh drgnemo orehe, se oglasi pravi pravcati žabji zbor, če z zvočnima palčkama udarjamo eno ob drugo bomo zaslišali peketanje kolutke. Kolutke od pisanih trakov uporabljamo kot činele in še in še. Vse to si otroci naredijo doma in jim bo v veliko veselje, ko bodo svoje petje lahko tudi instrumentalno spremljali.

Gibanje zavzema v otrokove življenju pomembno mesto. Gibanje v menjavni ritmične gibalne igre nam je vedno doživljajo — že v zibelki. Otroku najprej pomagamo, da spozna svoje telo, kajti če hočemo plesati, moramo uglasiti naše telo, ki je naše glasbilo, iz katerega izvirajo kretnje — telo brez besed govori in poje.

Gibalno-ritmična vzgoja v vrtcu ni namenjena temu, da bi se otroci naučili posnemati določene kretnje. Vzgojiteljica samostojno poišče ustrezen gibalni in ritmični izraz ob vsakdanjem življenju otroka, ob pripovedovanju pravljic in pesmi, ob glasbi, ob opazovanju živali in rastlin. S tem odkriva v otroku sposobnosti, ki jih v kalu že ima. Z razvijanjem teh sposobnosti bogati otrokovo doživljanje estetskih vrednot, mu razgiba domišljijo ter podpira njegovo samostojnost in ustvarjalnost. Otroci z gibanjem izražajo vsebino, ki jo je doživel, to kar ga je čustveno vzbudilo, bo pokazal še s kretnjo.

Pri vsestranskem oblikovanju predšolskega otroka upoštevamo načela aktivnosti, nazornosti in interesa, postopnosti ter načelo individualnega ravnanja. ZMAGA GLOGOVAC

Jože Finžgar 95-letnik

V krogu svojih domačih je praznoval 95. rojstni dan naš občan in dolgoletni politični delavec na terenu Stadion, Jože FINŽGAR iz Bratinove 6.

Rodil se je 13. februarja 1879 v Prezvenju, občina Radovljica v kmečki družini, v kateri je bilo 12 otrok. V zgodnji mladosti je izgubil mater, s 13. leti pa je odšel v vojsko, kjer se je pri vojaški godbi izobrazil za godbenika. Življenje v tedanjih časih ni bilo lahko, vendar mu je glasba takrat pomenila vse in upal je, da pride do boljšega kosa kruha. Bil je v I. svetovni vojni od 1912. do 1918. Sodeloval je kot glasbenik mnogo let v slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani in v Slovenski filharmoniji. Ker mu po takratnih predpisih glasba ni mogla zajamčiti pokojnine, se je odločil menjati poklic in je šel v službo na srednjo tehnično šolo za služitelja, kjer je leta 1940. dočkal upoko- jitev s polno delovno dobo 40 let.

Med vojno je aktivno sodeloval in podpiral osvobodilno gibanje, po vojni pa je aktivno delal v SZDL na terenu Stadion, kjer je bil dolga leta blagajnik. V Bratinovi ulici 22 si je uredil svoj dom. Zadnje leto ga je visoka starost priklenila na posteljo, opešal mu je vid, pa tudi sluh mu je odpovedal. Po svoji moči se trudi, da spremlja tekoče politične dogodke in je še vedno zelo vedrega spomina.

Ob praznovanju visokega jubila so se ga spominile družbene organizacije terena Stadion ter mu po svojih zastopnikih čestitale; zaželeli so mu zdravja, da bi dočkal še 100-letnico. F. K.

Kdo je bil Jurij Fleišman?

Skladatelj in narodni buditelj iz Beričevega

Skladatelj Jurij Fleišman se je rodil v Beričevem pri Ljubljani. Bil je torej naš občan, zato je prav, da ga spoznamo boljše.

V Beričevem, v hiši, kjer se danes pravijo »pri Fleišmanu«, se je leta 1818 Fleišmanovim rodil sin Jurij, ki se je razvil v nadarjenega učenca in dobrega pevca. Starši so ga poslali v šole in postal je učitelj. Služboval je na Vrhniki, obenem pa vztrajno in uspešno študiral še glasbo in si tako s solidnim glasbenim znanjem pridobil naziv skladatelja. V Ljubljani, kjer je ostal do svoje smrti leta 1874.

Zivel je v dobi habsburško-avstrijske monarhije, v kateri je bila slovensčina dovoljena le pri cerkvenem bogoslužju, sicer pa je bila jezik dekel in hlapeev. Šele leto 1848 je prineslo nekaj več pravice tudi slovanskim narodom. Narodni, ki so imeli svoje lastno narodno in zavedno plemstvo (predvsem Cehi in Poljaki), ki so že ves čas podpirali in negovali umetnost, so imeli ob revoluciji v letu 1848 že lepo razvito kulturo, medtem, ko smo imeli Slovenci le peščico narodnozavednih ljudi, ki so slovensko kulturo šele gradili. Tako se je šele v maju 1848 leta ustanovilo »Slovensko društvo«, katerega predsednik je bil dr.

Janez Bjelweis in ki je imelo tako široke naloge, da je za njihovo izvrševanje primanjkovalo sposobnih in zavednih ljudi.

V tem času je bil Fleišman star 30 let, torej pri najboljših ustvarjalnih močeh, obenem pa strokovno usposobljen glasbenik in vzgojen v zavednega slovenskega rodoljuba. Spoznal in razumel je čas, v katerem je živel ter začel orati popolno glasbeno ledino, v kateri je živela le slovenska narodna pesem in še ta le v eno ali dvoglasni izvedbi. Poleg osnovnega gesla »Vse za narod!« ga je vodilo spoznanje da mora »zpeti tako, da ga bo narod razumel in vzljubil. Umetno pesem mora začeti ustvarjati le kot nadaljevanje narodne pesmi, zato je predvsem potrebna lepa »sviza«, ki gre »v uho«.

Ni torej čudno, da je ta doba dala izredno veliko pesmi, ki so do danes že popolnoma ponarodele.

Tudi Fleišmanove pesmi: Luna sije, V gorensko oziraj se skalnato stran, En starček je živel, Bohinjka in Lahko noč so že popolnoma ponarodele in postale takorekoč ljudska svojina.

Flejšman je sodeloval z glasbenimi točkami pri prireditvah, »Bisedah«, ki so med prvimi prebujale narodno zavest Slovencev ter za nje skadali nove pesmi, ki jih prištevamo med prve slovenske umetne skladbe.

Zelo pomembno pa je tudi Fleišmanovo uredniško in izdajateljsko delo. Uredil je 7 letnikov »Slovenske Gerlice«, 3 zvezke »Mičnih slovenskih zdravic«, 3 zvezke »Slovenske besede« ter »Solske pesmi«. Napisal pa je tudi napeve za igro »Tat v mlinu« ali »Slovenec in Nemec«.

Flejšman je dobo in politične razmere, v katerih je živel in deloval, prikazal verno in dostojno ter nam tako zapustil dragoceno dediščino, od katere so prejemale bodrilno hrano, v boju za narodnostne pravice, neštete generacije prav do današnjih dni.

Letos aprila, ko bo preteklo 100 let od njegove smrti, se homo spomnil Flejšmanovih glasbenih in narodno-vzpodbudnih zaslug za slovenski narod in dodal k njegovemu spomeniku v Beričevem še njegovo soho. Proslavo bodo obogatili s petjem še združeni ljubljanski pevski zbori.

RADOVAN GOBEC

PREMALO JIH UPOŠTEVAJO

Na občnem zboru gasilskega društva Ornuče so poudarili, da družbenopolitične organizacije Ornuče ne kažejo nobenega zanimanja za delo tega društva. Gasilci ne bi bili radi upoštevani le takrat, ko rešujejo, temveč tudi ko

se organizirajo in pripravljajo.

Lani je društvo dobilo terensko vozilo Landrover. Letos bodo pregledali vodne rezervoarje, strokovno bodo usposobili tudi desetino za hitro delovanje v vsaki akciji. P. B.

Bodočnost v mehanizaciji

Pogovor z Vinkom Kuharjem, kmetom iz Dola

Dol je precej oddaljen od mestnega centra, pa kljub temu se precej Dolanov vsak dan vozi v službo v Ljubljano, nekaj jih dela v tovarni JUB v domačem kraju, precej pa jih je ostalo tudi na kmetijah. Med njimi je tudi Vinko Kuhar, ki pridno obdeluje tri hektarje zemlje, ki so mu še ostali. Ko je bila arondacija, so mu namreč odvezli 4,5 ha in mu v zameno ponujali zemljo, ki pa je od vasi oddaljena približno devet kilometrov — zato se je raje odpovedal zemlji in se odločil za denarno odškodnino.

O delu na kmetiji je povedal: »Zemlje imam premalo, da bi lahko samo z njo preživljal družino. Zato je žena v službi v JUBU, pri delu na kmetiji pa mi veliko pomaga tudi mama. Kmetijo imam mehanizirano — kupil sem namreč traktor in nekaj priključkov, tako da lahko ob pomoči družine sam obdelam vso zemljo.«

Katero so vaše glavne težave? »Kot vse ljudi tudi mene najbolj prizadenejo stalne podražitve — tako so se cene umetnih gnojil, brez katerih si danes uspešnega kmetovanja skorajda ne moremo več zamisliti, v zadnjem času po-

dvojile. Tudi krmila so iz dneva v dan dražja in zdaj cene naših pridelkov niso več v sorazmerju s cenami, ki jih plačujemo mi.

Moj glavni pridelek je mleko, poleg tega pa gojim še krompir in nekaj povrtnine — mleko oddajamo zadrugi za ostale pridelke pa imam že kar stalne stranke iz mesta.« — Kakšna pa je bodočnost kmetov v naši občini?

»Bodočnost kmetov je, prav gotovo. Pri tem igra prav gotovo najpomembnejšo vlogo mehanizacija, ki bo na kmetije priklenila tudi nekatere mlajše ljudi, ki bi sicer zaslužek raje poiskali drugod. Delo kmeta je namreč izredno težko, saj ne obsega le osem ur, ampak smo na nogah od zgodnjega jutra do večera, včasih pa tudi ponoči. Kmetje bi želeli tudi strojno skupnost, saj bi imeli le tako vsi zagotovljeno možnost modernega obdelovanja polj. Za ustanovitev strojne skupnosti pa naša zadruga ni nič kaj navdušena, saj se stroji zelo hitro izrabijo...«

Kljub temu, da dela na kmetiji ne zmanjka, pa vedno najdete tudi precej časa za družbeno aktivnost. Tako ste podpredsednik krajevne skupnosti, sodelujete pa tudi v drugih organizacijah.

Vinko Kuhar

»Na terenu je razmeroma malo takih, ki bi hoteli delati v krajevni skupnosti in ker mi kot občanu ni vseeno, kaj se dogaja pri nas, sodelujem tudi v delu krajevne skupnosti. Tam skupno rešujemo nekatere probleme, interese kmetijstva Dolanov pa zastopamo tudi pri občinski skupščini. Vrsto let sem bil tudi predsednik TVD Partizan Dol, zdaj pa sem aktiven le še kot član. V Dolu imamo radi predvsem smučanje in ker so ravni tereni, smo se usmerili na smučarske teke, pozimi si namreč laže utrgamo kako urico ali dve in jo posvetimo športnemu življenju. Prav v zadnjem času pa nam zime rade ponagajajo, zato je na naših ravnihih cestah vse več kolesarjev — športnih, seveda. Kljub slabim zimam pa so naši športniki-tekači dosegli nekaj lepih uspehov v tej sezoni, prav zdaj pa se pripravljamo tudi za nastop na Trnovskem maratonskem smučarskem teku.